

Kursplan

Kursens benämning: Grundkurs i ledarskap under påfrestande förhållanden

Engelsk benämning: Basic course in Leadership under demanding conditions

Kurskod: 1LL049 (fristående kurs), 1FK038 (kurs inom program)
Gäller från: Höstterminen 2017
Fastställt: Denna kursplan är fastställd av Forsknings- och utbildningsnämndens kursplaneutskott vid Försvarshögskolan 2017-02-16.
Institution: Institutionen för säkerhet, strategi och ledarskap (ISSL)
Ämne: Ledarskap under påfrestande förhållanden
Nivå: Grundnivå
Omfattning: 30 högskolepoäng

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Samhällskunskap A samt Engelska B alternativt Engelska 6 och Samhällskunskap 1b eller Samhällskunskap 1a1 + 1a2

Huvudområde

Ledarskap under påfrestande förhållanden

Successiv fördjupning

G1N

Fördjupningsnivå

Grundkurs

Kursens innehåll och upplägg

Ledarskap handlar om att påverka andras föreställningar, känslor och attityder i syfte att uppnå mål. Grundkursen i ledarskap under påfrestande förhållanden ger en introduktion till ledarskapets utmaningar i olika kontexter: civila, militära; nationella och internationella. Ett viktigt fokus under kursen ligger på att ge förståelse för vad som skiljer militära och civila ledares ledarskap under påfrestande förhållanden – vilket ofta utövas under stor tidspress, osäkerhet eller hot – från ledarskap mer generellt.

Under påfrestande förhållande finns ofta behov av samverkan mellan militära och civila aktörer. Kursen belyser detta behov liksom de möjligheter och utmaningar som sådan samverkan kan föra med sig. Kursen tar specifikt upp det civila ledarskapets utmaningar vid nationella och internationella katastrofer och vid humanitära insatser,

Datum
2017-02-16

liksom ledarskap i en militär kontext innefattande utmaningar relaterade till både det nationella försvaret och vid internationella insatser samt vid stöd till samhället vid civila kriser. Båda dessa kontexter, det civila och det militära, karaktäriseras ofta av hög komplexitet där ledare löpande måste beakta och balansera många aspekter. Vidare utövas ledarskap under påfrestande förhållanden ofta i relation till en mångfald aktörer där olikheter i synsätt och uppträdande skapar utmaningar. Det gäller exempelvis aspekter som berör genus. Under påfrestande förhållanden måste alltså ledare – som kan befinna sig under stor press – hantera kriser och konflikter som kräver bland annat ekonomiska, psykologiska, organisatoriska och sociala avvägningar.

Grundkursen i ledarskap under påfrestande förhållanden ger också studenten grundläggande färdigheter som är viktiga inom både akademien och stora delar av arbetslivet. Det handlar primärt om färdigheter i att sammanställa, värdera och presentera information och teorier, både muntligt och skriftligt.

Undervisningen på grundkursen omfattar föreläsningar, seminarier och gästföreläsningar, där gästföreläsarna som regel har egen erfarenhet av ledarskap i nationell och/eller internationell kontext. Kursen består av fyra delkurser:

1) Introduktion till ledarskap under påfrestande förhållanden, 2) Ledarskapsteoretiska grunder, 3) Ledarskap i civila kontexter och 4) Ledarskap i militära kontexter.

Följande riktlinjer gäller för hela kursen:

- Examinationsuppgifterna bedöms utifrån betygskriterier som skriftligt delas ut av delkursansvarig vid delkursstart.
- Lärare avgör om studenten har fullgjort kravet på aktivt deltagande vid seminarier som innebär att studenten genomför förberedelser, deltar i diskussionerna och muntligt relaterar till aktuellt tema.
- Fullgörande av samtliga obligatoriska moment är en förutsättning för att studenten ska godkännas på respektive delkurs och uppnå de aktuella lärandemålen.
- Frånvaro från ett obligatoriskt moment ska som regel ersättas med en skriftlig uppgift vilken ska lämnas in senast en vecka efter att studenten fått uppgiften. Annan kompensationsuppgift kan förekomma, enligt anvisningar från delkursansvarig.
- Student som uteblir från mer än ett obligatoriskt moment kan som huvudregel ej bli godkänd på aktuell delkurs. I undantagsfall, beroende av händelser utanför studentens kontroll, kan uteblivelse från två obligatoriska moment accepteras. Frånvaro skall ersättas av en (skriftlig eller muntlig) uppgift. Annan kompensationsuppgift kan förekomma, enligt särskilda anvisningar från examinator.
- Examinator kan besluta om att en examinationsuppgift som ej uppnår betyget godkänt *i vissa fall* kan kompletteras med muntlig eller skriftlig uppgift. Sådan uppgift ska inlämnas eller presenteras inom tre arbetsdagar räknat från det att examinatorn förmedlat uppgiften.
- Alternativa examinationsformer kan förekomma för studenter i behov av särskilt stöd.

Datum
2017-02-16

Delkurs 1: Introduktion till ledarskap under påfrestande förhållanden (7,5 hp)
(Introduction to leadership under demanding conditions, 7,5 credits)

Delkursens innehåll och upplägg

Den första delkursen ger en översiktlig presentation av olika aspekter av ämnet ledarskap under påfrestande förhållanden, utifrån såväl teoretiska som mer praktiska och "fältnära" perspektiv. En viktig aspekt av ledarskap – inte minst vid kriser, hot och påfrestningar – är samspelet mellan å ena sidan förnuft och kognitiva processer och å andra sidan emotioner. En annan viktig aspekt som introduceras under delkursen är genus. Kursen tar sin utgångspunkt i konkreta fall vilket kompletteras med gästföreläsare med erfarenheter från relevanta verksamhetsfält. Undervisningen består av föreläsningar och seminarier.

Kurens lärandemål

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- redogöra för den bredd av faktorer som är relevanta för ledarskap som fenomen, på individuell, organisatorisk och samhällelig nivå
- beskriva ledarskapets särskilda problem och utmaningar i samband med påfrestande situationer och kunna redogöra för skillnader mellan ledarskap under normala förhållanden och ledarskap under påfrestande förhållanden
- redogöra för hur utövandet av ledarskap utgör ett kognitivt och emotionellt arbete påverkat av organisatoriska och samhälleliga förutsättningar och normer

Kunskapskontroll och examination

Delkursen examineras genom en individuell skriftlig tentamen. Deltagande i seminarieverksamheten är obligatoriskt. Examinator kan besluta om komplettering för att betyget godkänt ska kunna uppnås.

Delkurs 2: Ledarskapsteoretiska grunder 7,5 hp
(Foundations of leadership theory, 7,5 credits)

Den andra delkursen ger en mer utförlig presentation av centrala ledarskapsteoretiska perspektiv, främst de som har sin grund i psykologi, socialpsykologi och organisationsteori, liksom den vetenskapliga grunden för dessa teorier. Utgångspunkten är ett helhetsperspektiv som belyser bredden i ledarskapsämnet. Det innebär att kursen lyfter fram betydelsen av ledaren som individ, den organisatoriska nivån liksom samspelet människa-kontext, där alla dessa nivåer är viktiga komponenter i förståelsen av ledarskap. Undervisningen består av både föreläsningar och seminarier.

Kurens lärandemål

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- redogöra för centrala teoretiska perspektiv avseende ledarskap och organisation i nationella och internationella krissituationer
- jämföra och diskutera hur ledarskapsteorier belyser olika aspekter av ledarskap utifrån teoriernas fokus på individ-, relations- och organisationsnivå
- skriva en vetenskaplig text enligt korrekt formalia (referenshantering m.m.)

Datum
2017-02-16

Kunskapskontroll och examination

Delkursen examineras genom en individuell skriftlig hemtentamen. Deltagande i seminarieverksamheten är obligatoriskt. Examinator kan besluta om komplettering för att betyget godkänt ska kunna uppnås.

Delkurs 3: Ledarskap i civila kontexter 7,5 hp

(Leadership in civilian contexts, 7,5 credits)

Den tredje delkursen har fokus på ledarskapsutmaningar i civila krissituationer. En viktig bas för kursen utgörs av erfarenhetsuppföljningar av olika civila kriser och hur de påverkat samhället och ledarskapet. Dessa erfarenheter relateras till teorier som presenterats under tidigare delkurser, och bygger vidare med begrepp relaterade till civil krishantering och ledarskap, vilket bidrar till att fördjupa den teoretiska förståelsen. Civila kriser är många gånger unika, vilket utgör en central utmaning, för även om de inblandade ledarna kan ha lång erfarenhet av ”normalt” ledarskap har de ofta begränsad erfarenhet av att leda under akut kris. Motsvarande gäller även för de organisatoriska strukturerna, där behovet av improvisation och ad hoc-lösningar inte sällan är ofrånkomligt. Undervisningen består av föreläsningar och seminarier.

Kurens lärandemål

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- redogöra för centrala ledarskapsutmaningar som är relaterade till påfrestningar på det civila samhället, samt mer specifikt till civila insatser, och förklara hur dessa kan belysas utifrån olika ledarskapsteoretiska perspektiv
- diskutera hur processer på såväl individuell, som grupp- och organisationsnivå kan störa ett målinriktat agerande i en påfrestande situation

Kunskapskontroll och examination

Delkursen examineras genom en individuell skriftlig hemtentamen. Deltagande i seminarieverksamheten är obligatoriskt. Examinator kan besluta om komplettering för att betyget godkänt ska kunna uppnås.

Delkurs 4: Ledarskap i militära kontexter 7,5 hp

(Leadership in military contexts, 7,5 credits)

Den fjärde och sista delkursen fokuserar på ledarskap i militära kontexter. Liksom på föregående kurs är erfarenhetsuppföljningar en viktigt grund för kursen, framför allt de från internationella insatser där olika former av stress skapar speciella ledarskapsutmaningar. Dessa erfarenheter relateras på motsvarande sätt som på föregående delkurs till teorier som introducerats på tidigare delkurser, och bygger vidare med begrepp relaterade till militär krishantering och ledarskap. Utmaningarna i att leda i militära kontexter präglas bland annat av en specifik organisationskultur, ett behov av en etisk reflektion samt av en pågående omvälvningsprocess där förutsättningarna radikalt förändrats sedan kalla krigets slut. Undervisningen består av föreläsningar och seminarier.

Datum
2017-02-16

Kurens lärandemål

Efter avslutad delkurs ska studenten kunna:

- redogöra för centrala ledarskapsutmaningar som är relaterade till militära insatser och förklara hur dessa kan belysas utifrån olika ledarskapsteoretiska perspektiv
- diskutera hur processer på såväl individuell, som grupp- och organisationsnivå kan störa ett målinriktat agerande i en påfrestande situation

Kunskapskontroll och examination

Delkursen examineras genom en individuell skriftlig hemtentamen. Deltagande i seminarieverksamheten är obligatoriskt. Examinator kan besluta om komplettering för att betyget godkänt ska kunna uppnås.

Antal examinationstillfällen

Ingen begränsning av antalet examinationstillfällen.

Betyg

Betygssättning på kursen sker enligt tregradig skala: Väl Godkänd, Godkänd och Underkänd. Delkurserna betygsätts var för sig. Betygskriterier för delkurserna meddelas skriftligt i samband att respektive delkurs startar. För att erhålla Väl Godkänd som sammanvägt betyg på kursen krävs betyget Väl Godkänd på tre av fyra delkurser (75 %).

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Övergångsbestämmelser

När kursen inte längre ges eller när kursinnehållet väsentligen ändrats har studenten rätt att en gång per termin under en treterminsperiod examineras enligt denna kursplan.

Övrigt

Kursen ges som fristående kurs och som valbar kurs inom Försvarshögskolans kandidatprogram. Kursutvärdering genomförs efter avslutad kurs genom kursansvarigs försorg och ligger till grund för eventuella förändringar av kursen.